

Jugoslavije. Dokumentima i polemikom o temama novije povijesti" knj. 1–3 (1987., 1989. i 1990.), "Hrvatska u diplomatskim izvještajima izbjegličke vlade 1941.1943.", knj. 1–2 (1988.), "Hrvatske granice od 1918–1991. godine" (1991, 1992, 1993, tri hrvatska i englesko izdanje); pred izlaskom je iz tiska postumna knjiga: "Tome Jančiković (1899–1951). Prilozi za biografiju hrvatskoga političara".

U pripremi je imao više radova koje vrijedi objaviti jer imaju trajnu vrijednost. Sa suradnicima je pripremio više edicija, među njima i dvosvešće izdanje djela "R. W. Seton-Watson i Jugoslaveni. Korespondencija 1906–1941." knj. 1, 1906–1918., knj. 2, 1918–1941. (1976., u izdanju Instituta za hrvatsku povijest Sveučilišta u Zagrebu i Britanske akademije u Londonu).

Osobito je važno istaknuti da je dio njegovih veoma značajnih studija i članaka proistekao iz polemičkih odgovora na teze drugih povjesničara i povijesnih publicista; naime prof. Boban bio je jedan od rijetkih hrvatskih historiografa posljednjih desetljeća koji je brižljivo njegovao polemičko/kritičku izgovorenu i pisanu riječ. U polemiku je ulazio sa strašću znanstvenika koji se drži argumenata iz vrela, te je redovito izlazio pobjednikom iz tih znanstvenih (nerijetko – i neznanstvenih) okršaja.

O radovima akademika Ljube Bobana te o njegovu djelu i životu objavljene su brojne ocjene i prikazi, pored – kako je spomenuto – polemičkih, većih djela, i to iz pera M. Bulajića, V. Đuretića, A. Girona, B. Hrabaka, Ž. Krušelja, M. Maticke, F. Miroševića, D. Pavličevića, B. Petranovića, P. Strčića, J. Šidaka, M. Švaba, F. Tuđmana itd. I ti i drugi autori pišu tako da je sasvim očito kako se Ljubo Boban kao ličnost izrazito isticao, točnije rečeno – koliko je Boban bio i snažna i osebujna ličnost u hrvatskome pa i u ondašnjemu jugoslavenskome historiografskome svijetu. Jer, on je svojim sadržajnim životom i plodnim djelom na znanstvenome, prosvjetnom, izdavačkome i organizacijskom polju znatno zaokupljao pažnju ne samo svojih kolega, odnosno povjesničara, već i pažnju veoma širokoga kruga ljudi pa tako i šire čitateljske publike u nas i u inozemstvu. Stoga nema sumnje da će njegovi radovi i posljedice koje je izazivao njihovim sadržajima biti predmetom i daljega živog zanimanja znanstvenika i drugih zainteresiranih za mnoštvo pitanja iz povijesti Hrvatske, ostalih hrvatskih zemalja i hrvatskoga naroda općenito u 20. stoljeću. Jer, na njih je akademik Boban nastojao dati što konkretniji znanstveni odgovor ili je i konačno odgovorio na neka sve do njega i nepostavljena a vitalna pitanja.

Petar Strčić

Prof. dr. VANDA EKL (1920.–1993.)

Vanda Ekl rođena je u Ljubljani 22. XI. 1920. kao Visintin, porijeklom iz goričkih Brda, u obitelji prognanika iz Trsta. Evangelističku njemačku osnovnu školu polazila je u Zagrebu (1927.–1931.), gdje je završila 1939. žensku realnu gimnaziju katoličkih sestara milosrdnica. Studij povijesti umjetnosti diplomirala je 1946. na Filozofskom fakultetu, a istodobno je polazila i Muzičku akademiju (pjevanje). Započela je raditi na srednjim školama u Kopru i Portorožu, a od 1952. do 1966. radi u riječkom Jadranskom institutu JAZU i Kabinetu za povijest kulture i umjetnosti Hrvatskoga primorja i Istre JAZU (danas HAZU). God. 1963. na Filozofskom fakultetu u Ljubljani doktorirala je s tezom o gotičkoj plastici Istre. Bila je znanstveni i viši znanstveni suradnik. Od 1966. je direktor Naučne biblioteke u Rijeci, a od 1976. do umirovljenja 1980. redoviti profesor Građevinskoga fakulteta u Rijeci, na kojemu predaje "Povijest arhitekture" i "Povijest umjetnosti".

Njezin znanstveni i kulturni rad može se razvrstati u nekoliko oblasti. U prvoj je osobito posvetila pažnju srednjovjekovnoj plastici u Istri i Rijeci, pa je terenskim istraživanjima povećala dotad poznati broj od 17 čak na 145 primjeraka; osobitu pažnju pridala je plastici iz niza naših crkava na ovome području. Drugo je područje slikarska povijesna baština, a treće aktualna likovna kritika (do 1953. do 1993. objavila je oko 1200 ocjena i prikaza). Četvrto područje je proučavanje glagoljske baštine; osim studija, ovdje spominjemo i jednu od najvažnijih izložaba uopće koje su organizirane u Zapadnoj Hrvatskoj. Naime, radi se o stalnom postavu glagoljice i glagoljskih spomenika, koju je predsjednik JAZU Grga Novak 1968. otvorio u Rijeci u povodu 25. obljetnice sjedinjenja Istre, (tadašnje) Rijeke i drugih naših krajeva s maticom-domovinom Hrvatskom; Vanda Ekl bila je organizator i jedan od koautora te važne izložbe, koja je otvorena i danas. Peti dio djela prof. V. Ekl zadire u pomoćne povijesne znanosti, i to u toponomastiku (osobito u riječku, pa je dokazala da su stari nazivi gotovo listom hrvatski). Šesta je cjelina urbano-arhitektonsko zanimanje. Sedma cjelina odnosi se na njezin aktivni udio u organiziranju mnogo likovnih izložaba i pisanje priloga u nizu kataloga. Kao direktorica Naučne biblioteke i sveučilišna profesorica znatno je utjecala na razvoj zaštite knjižnog fonda i na njegovo upotpunjavanje novim sadržajima, te na odgoj i naobrazbu mladih naraštaja građevinara/arhitekata.

Prof. Ekl bila je i veoma istaknuti društveno-stručni radnik. Pored ostaloga, niz godina bila je predsjednik Katedre Čakavskoga sabora u Opatiji, njezina stalnoga znanstvenoga skupa te glavni urednik časopisa "Liburnijske teme" (od 1974. do 1987.). Bila je dva desetljeća i predsjednik Mediteranskoga kiparskoga simpozija u labinskoj Dubravi, kao i predsjednik Savjeta riječkoga časopisa "Dometi", komisije za povijesne znanosti RSIZ-a kulture Hrvatske, odbora za kulturu Opatije i Rijeke – itd.

Objavila je sljedeće knjige: "Gotsko kiparstvo Istre" (1982., hrvatsko i englesko izdanje), "Vanja Radauš" (1963.), "Ivo Kalina" (1985.), "Božidar Bahorić" (1987.), "Fluminensia" (hrvatsko izdanje 1989. i 1991., talijansko i englesko 1991.) i "Živa starina. Studije i eseji" (1994.). Od brojnih studija i članaka spominjemo "Gotsko raspelo u Piranu", "Nalazi srednjovjekovne plastike u Istri", "Beramski reljef", "Motiv Marije Zaštitnice u istarskoj plastici", "Rano gotsko raspelo u Rijeci", "Boljunska Madona", "Madona iz Vrsara", "Kasno gotsko fresko slikarstvo u crkvi sv. Jerolima u Rijeci", "Dvije nove glagoljske isprave iz Rijeke", "Poreč – od romatike do baroka", "O srednjovjekovnim fortifikacijama Rijeke", "Historijska toponomastika grada Rijeke i distrikta" – itd. Bila je i redaktor serije od osamnaest knjiga "Umjetnost u slici" (hrvatsko i njemačko izdanje).

Svojim djelom iz povijesti, povijesti umjetnosti i pomoćnih povijesnih znanosti, uz likovno-kritički prilog i širok društveno. stručni rad, prof. dr. Vanda Ekl zadužila je hrvatsku historiografiju da joj i ubuduće posveti širu i dublju pažnju.

Petar Strčić

MATO KAPOVIĆ (1929.–1994.)

U red zaslužnih hrvatskih povjesnika i arhivista ulazi i Mato Kapović, rođen 27. studenoga 1929. u Kobašu na poluotoku Pelješcu, a preminuo 20. studenoga 1994. godine u Dubrovniku. Odrastao je u Gružu kao sin obalnog radnika, gimanziju je završio u Dubrovniku (isticao je sam – bio je jedini radnički sin u razredu); god. 1953. diplomirao je povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od tada do 1963. god. bio je profesor u dubrovačkoj gimnaziji. Te je godine imenovan

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Društvo za hrvatsku povjesnicu

REDAKCIJSKI ODBOR

Mirjana GROSS, Zagreb

Ivan KAMPUŠ, Zagreb

Tomislav RAUKAR, Zagreb

Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Ivan KAMPUŠ

TAJNIK REDAKCIJE

Ivica PRLENDER

LEKTOR

Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Zagreb, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet

Ul. Đure Salaja 3

Narudžbe šaljite na navedenu adresu

Cijena ovog broja iznosi 100 kuna

Izdanje časopisa sufinancira

Ministarstvo znanosti i tehnologije Republike Hrvatske

Slog i prijelom na kompjutoru: DENONA, Pergošićeva 8 – Zagreb

Tisak: KRATIS, Vrapčanska 15 – Zagreb, svibanj 1995.

Uvez: GRAFOUVEZ, HBZ 41 – Velika Gorica